

Sygn. akt IV U 56/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 marca 2023 roku w Sieradzu

odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 23 grudnia 2022 r. Nr (...)

w sprawie W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o dodatek węglowy

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 56/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 23.12.2022r., ZUS II Oddział w Ł. odmówił W. S. prawa do deputatu węglowego. Jako podstawę prawną decyzji wskazano przepis art. 114 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 74 ust. 1 ustawy z 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). W uzasadnieniu decyzji wskazano na informację pracodawcy – (...) z 8.12.2021r., o niewypłacie przez (...) pracownikom deputatu węglowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji pełnomocnik strony ustanowiony w sprawie złożył odwołanie, wnosząc o zmianę decyzji poprzez przyznanie w/w prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy od 1.11.2021r., tj. od dnia nabycia prawa do emerytury z FUS wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, ewentualnie uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zaskarżonej decyzji zarzucał naruszenie: art. 74 ust. 1, 4 i 10 ustawy z 8.09.2000r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...), art. 114 ust. 1 pkt 1, art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z US, art. 85 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Podnosił, że w okresie od 8.10.1981 – 30.11.2014, W. S. była zatrudniona w Spółce (...) Sp. z o. o. z/s w Ł., w tym od 8.10.1981 – 31.12.2008 wykonywała pracę na kolei w rozumieniu ustawy emerytalno – rentowej, który zalicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ponadto w latach 1981 – 2014r, otrzymywała 100% ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. S., urodziła się (...)

W dniu 29.11.2021r., W. S. złożyła w ZUS wniosek o emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego, załączając: świadectwo pracy z 30.11.2014r. wystawione przez (...) Sp. z o. o. stwierdzające, że w/w była zatrudniona w okresie od 8.10.1981 – 30.11.2014 w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym od 8.10.1981 – 31.12.2008, wykonywała pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS w zw. z rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze oraz ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych, Rp – 7 z 25.06.2015r., z którego wynika, że w latach 1981 – 2014, pobierała ekwiwalent za węgiel, świadectwo pracy z 26.11.2021r. dot. zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. w Ł. od 1.12.2014 – 26.11.2021 (**wniosek z załącznikami k. 1 – 10/akta ZUS**).

Decyzją z 8.12.2021r., ZUS ustalił w/w okresową emeryturę kapitałową od 1.11.2021r., tj. od dnia nabycia prawa do emerytury z FUS (**decyzja k. 11/akta ZUS**).

Decyzją z dnia 8.12.2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał W. S. zaliczkę na poczet przysługującej mu emerytury wraz z rekompensatą od 1.11.2021r., tj. od miesiąca w którym złożono wniosek. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca, poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji. Emerytura została ustalona jako równowartość kwoty, będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę. Organ wskazał, że decyzja ma charakter zaliczkowy z uwagi na prowadzone postępowanie wyjaśniające z zakładem pracy (**decyzja k 13- 15/akta ZUS**).

Pismem z 3.12.2021r., ZUS zwrócił się do (...) Sp. z o. o. w Ł. o podanie informacji, czy w okresie zatrudnienia wnioskodawczyni od 1.12.2014 – 26.11.2021, był wypłacany ekwiwalent za deputat węglowy (**k. 16/akta ZUS**).

W odpowiedzi, (...) Sp. z o. o. poinformowała, iż spółka nie wypłaca deputatu węglowego (**k. 18/akta ZUS**).

Decyzją z 19.01.2022r., ZUS II Oddział w Ł. w nawiązaniu do decyzji zaliczkowej z 8.12.2021r., przyznał w/w emeryturę od 1.11.2021r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek, odmawiając prawa do deputatu węglowego. W decyzji wskazano, że decyzja ma charakter ostateczny. Zakład zaznaczył, że skoro wnioskodawczyni nie miała wypłacanego deputatu węglowego, tym samym nie można go doliczyć do emerytury (**decyzja k. 20/akta ZUS**).

W dniu 5.12.2022r., do ZUS wpłynął wniosek W. S. o przyznanie ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy. Do wniosku dołączono m.in. uwierzytelnione kserokopie świadectwa pracy z: 30.11.2014r. dot. zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. z/s w Ł. od 8.10.1981 – 31.11.2014, świadectwa pracy z 26.11.2021r. dot. zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. od 1.12.2014 – 26.11.2021, Rp – 7 z 25.06.2015r., zaświadczenie pobieraniu deputatu ekwiwalentu za deputat węglowy od 8.10.1981 – 30.11.2014 (**wniosek z załącznikami k. 28 – 45/akta ZUS**).

Decyzją z 23.12.2022r., ZUS II Oddział w Ł. odmówił W. S. prawa do deputatu węglowego na podstawie art. 114 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (**decyzja k. 48/akta ZUS**).

Powyższy niesporny stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed organem rentowym.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (Dz.U.2022.2542), byłemu pracownikowi kolejowemu, pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznana na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika, pobierającym po nim rentę rodzinną przyznana na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Zgodnie zaś z art. 74 ust. 10 i 11 powołanej ustawy, emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty. W świetle przywołanych regulacji prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę. Dla nabycia prawa do deputatu węglowego decydujące znaczenie ma ustalenie, czy wnioskodawczyni przysługiwało prawo do deputatu węglowego w okresie zatrudnienia na kolei oraz czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei.

Bezspornym w sprawie jest, że ubezpieczona była zatrudniona na kolei w okresach od 8.10.1981 – 31.11.2014, 1.12.2014 – 26.11.2021 a jednocześnie w latach 1981 – 2014, pobierała deputat węglowy. Prawo do ekwiwalentu za deputat węglowy jest uprawnieniem o charakterze wyjątkowym o ustawowej podstawie, świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa. W swych początkach było to prawo pracownika kolejowego do bezpłatnego przydziału węgla, co skutkowało zrównoważeniem jego utraty kwotą pieniężną (parytet towaru i pieniądza). Przydzielanie węgla pracownikom i rencistom lub emerytom kolejowym stanowiło przywilej, mający łagodzić trudności w nabywaniu węgla na wolnym rynku, należny oprócz i niezależnie od wynagrodzenia za pracę oraz od emerytury i renty. Stanowiło także swego rodzaju tradycję wywodzącą się z tego, że węgiel składowany był na terenach kolejowych. Z tych przyczyn deputat węglowy ustanowiony został jako bezpłatny przydział węgla, co realizowało cel wyposażenia pracowników w dobro reglamentowane także po ich przejściu na emeryturę lub rentę, spełniane w pieniądzu tylko wówczas, gdy przydział węgla był zbędny (por. uchwała SN z 6 lipca 2000r., III ZP 9/00).

W art. 74 ustawy o komercjalizacji określono krąg podmiotów, którym przysługuje prawo do deputatu węglowego, tj. byłym pracownikom kolejowym pobierającym rentę lub emeryturę (lub członkom ich rodzin), którzy prawo do renty lub emerytury uzyskali na podstawie jednego z trzech wymienionych aktów prawnych, a ponadto w okresie zatrudnienia na kolei mieli prawo do deputatu węglowego. Przepis ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy o komercjalizacji należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę. Istotne jest zatem ustalenie, czy emerytura przyznawana na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustalona została na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu. W przypadku emeryta mającego ustalone prawo do emerytury w oparciu o tzw. stare zasady, czyli przepisy art. 27 – 45 względnie art. 46 i 50 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, których wysokość ustalano z uwzględnieniem zasad wynikających z przepisu art. 53 ustawy, koniecznym warunkiem jest aby prawo do świadczenia ustalono wyłącznie w oparciu o zatrudnienie na kolei, w czasie którego pracownik pobierał ekwiwalent. Innymi słowy konieczne było w przypadku tej grupy osób, aby tak prawo do świadczenia, jak i jego wysokość ustalono w oparciu o zatrudnienie na kolei, a nie inne zatrudnienie – poza jednostkami kolejowymi.

W przypadku osób ubiegających się o emeryturę w oparciu o przepis art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustawodawca poza wymogiem wieku nie przewidział przesłanki w postaci odpowiednio długiego stażu ubezpieczeniowego jako warunku koniecznego do nabycia prawa do emerytury.

Analiza treści art. 74 ustawy o komercjalizacji nie pozwala na przyjęcie założenia, iż sam okres zatrudnienia na kolei i pobierania w tym czasie ekwiwalentu przesądza o możliwości uzyskania ekwiwalentu po przejściu na emeryturę, której wysokość obliczono w oparciu o składkę odprowadzoną nawet w znacznej części z tego okresu. Jako prawidłową

należy przyjąć wykładnię art. 74 ust. 4 ustawy o komercjalizacji, zgodnie z którą prawo do deputatu węglowego przysługuje emerytowi tylko wówczas, gdy jego prawo do emerytury powstało z takiego tytułu zatrudnienia, w którym przysługiwało mu prawo do takiego deputatu. W omawianym zakresie chodzi o zatrudnienie na kolei rozumiane jako podstawa nabycia prawa do emerytury kolejowej, a zatem obejmujące pracę na kolei, pracę równorzędną z pracą na kolei oraz okresy zaliczane do pracy na kolei w odpowiednim wymiarze (por. art. 40 ustawy emerytalnej). To zaś prowadzi do wniosku, że pobieranie emerytury z art. 24 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wyłącza możliwość nabycia przez byłego pracownika kolejowego prawa do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego, o którym mowa w art. 74 ustawy o komercjalizacji, gdyż emerytura z art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest emeryturą „powstałą” z tytułu jakiegokolwiek zatrudnienia (w tym dającego prawo do deputatu węglowego), ale przysługującą w związku z osiągnięciem określonego wieku emerytalnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2022r., III UZP 7/22).

Mając zatem na względzie, iż W. S. nabyła prawo do emerytury określonej w art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jej okres zatrudnienia na kolei, jak też długość pobierania deputatu węglowego, pozostają bez wpływu na uprawnienie do żądanego świadczenia.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.